

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Dominica Secvnda Post Epiphan[iam].

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

DOMINICA SECUNDA
POST EPIPHAN.

Partes.

1. Triplicem esse statum Christianorum.
2. Quis sponsus, & an bonum matrimonium.
3. De amore coniugali.
4. Quomodo uxor ducenda, Christusq; imitan-
dus.
5. De uxoribus dotibus, & conuiuiis spirituali-
bus.
6. In mundo deficere uinum bonum, abundare
malum.
7. De Christi uoce, Mulier.
8. De Christi uino ex aqua facto.

Nuptia facta sunt in Cana Galilee, Ioan. 2.

FIGURA.

1. Reg. 10.

ISRAELITIS regem à Samuele postulan-
tibus, qui eos domi regeret, & in bellis ab
hoste defenderet, ne à cæteris gentibus op-
primerentur & contemnerentur, Saul elec-
tus est, & à Deo ad populi regimen consti-
tutus: qui quamuis formam imperio dignam
præferret, & capite & ceruicibus altis cæ-
teris uiris eminentior esset: à pluribus tamen
spretus & neglectus habitus fuit; dicenti-
bus: Quomodo à Philistiim nos liberare po-
terit ille? qui hostium à ceruicibus nostris
iugum depellat & auferat? Adeo ut pluri-
mi ab eo desciscerent, & pauci eius impe-
rio parerent. Contigit autem interea, Am-
monitarum regem, qui Hebræos variis præ-
liis exercuerant bellum populo indicere, &
urbem labe obsidione premere: quam ob
causam à vicinis auxiliares copias petere co-
acti fuere. Quo audito, Saul collecta suo-
rum manu mox accurrit, & conferto præ-
lio Ammonitas interneccione deleuit, victo-
riamque amplissimam reportauit; Milites
autem & quotquot eum in prælio secuti fue-
rant, sacramentum ei fidelitatis præstite-
re, fortitudinemque eius demirati, effecê-
re, ut omnis eum Israel in regem, velut re-
gno & sceptro dignissimum, receperit. Hoc
ipsum in Euangelio hodierno redintegra-
tum uideo: Saul namque Christi Iesu figura
fuit. Cum enim iudem Israelitæ tam enixe

eum à Deo postulassent, credentes illum
Israeli honori & gloria fore, adeo ut reliquæ
eum nationes metuerent (persuadebant si-
quidem sibi, cum magno Messiam appa-
ratu, & maiestate quadam regia venturum) &
quamuis Saulis instar caput cæteris eleua-
ret sublimius, quod præter humanam natu-
ram haberet & diuinam: non eo tamen quo
par fuit honore & cultu eum sunt profecuti,
nèue illius parere imperio uoluerunt, do-
nec hodie uocatus, non ad bellum quippe
qui pacem allaturus uenerat: sed ad epulum
connubiale & nuptias, luculentum edidit
miraculum, aquas in uinum præstantissi-
mum conuertendo. Apostoli autem & ali-
quot è suis hoc uiso, admiratione & stupore
perculsi, ut uerum eum Messiam agnoscent,
in eum credunt, & omnes, ut idem præsent,
inducere conantur. Hodierno illud Euan-
gelio continetur, quod uobis expositurus
Spiritus S. inuoco, sua ut mihi gratia ad se
dignetur, & gloriosam Deiparam, cuius
precib. hodie aqua in uinum transit, aduoca-
tam & mediatricem adhibeo, dicens cum om-
nibus uobis, *Aue Maria.*

Tres præcipuos in Ecclesia status reperi-
re est, Auditores, ad quos uniuersa hæc mun-
di inferioris administratio spectat: statum
nimirum uirginalem, uidualem, & coniuga-
lem, quos omnes Christo Domino grauissi-
mos existisse ex Euangelio discere poteri-
mus. Uirginalem quidem, dum non nisi ma-
trem habere uoluit Uirginem: continentium
etiam & uiduam, dum Annæ uiduæ in
templo se manifestare dignatus est: coniu-
galem denique, quando hodie in Cana Gali-
lee nuptiis interesse dignatur, quas & mira-
culo suo primo condecorauit.

Fuere nonnulli ex Patribus, qui triplicem
hunc statum arbori procerissimæ compara-
runt: cuius quidem radix sit matrimonium
& coniugium, sine quo duo reliqui neque-
ant consistere: ipsum enim optime cum ra-
dice in terra delitescente comparantur, idq;
propter sollicitudines, anxietates, molestias,
& curas erga res terrenas & fragiles: de quo
loquens ad Corinth. Apostolus ait: *Tribu-
lationem tamen carnis habebunt huiusmodi, id
est, ut quidem D. Thomas exponit: Occupa-
tiones*

I. Tres præ-
cipui in Ec-
clesia sta-
tus.

Ethi arbori
compara-
tur.

1. Cor. 7.

raiones & afflictiones terrenas. Rami vero prominentes, & hinc inde luxuriantes seque diffundentes, ipsa virginitas & continentia. Et quemadmodum hortulanus in radicem arboris sese benignum & amicum ostendit, eandem irrigando, circumcirca effodiendo, nunc terram aggerendo, interdum etiam stercoreando: in ramos vero scuit & grassatur, eosdem amputando, refecando & praecidendo: Ita voluptas & deficiat mundanae coniugatis conceduntur & permittuntur, ac virginibus & continentibus mortificatio membrorum & poenitentiae reservatae sunt, quibus scilicet via calcanda angusta, & leges severiores impositae, atque omnis voluptas superflua praescindenda.

Dixit olim in Proverb. Salomon: *Pulchra sunt via Domini.* Dicere vult non vnam solum viam dedisse Deum per quam homines ad caelum perveniant, sed plures, easque pulchras & complanatas. Idem dicitur etiam alijs ex verbis: *Ex una radice multi procedunt rami.* Perinde ac si dixisset: Ramus qui ad caelum se extendat, status virginalis est, item, vidualis & continentium: alius quoque conjugalis & maritalis. Omnes haec viae pulchrae & iucunda sunt, Deoq; quam gratissima, & rami luxuriantes eadem e radice pullulantes.

Gen. 6. In Noe Arca, quae mari supernatauit, & *Lib. 15. de* mundum deinde novis generationibus *cin. cap. 2. 6.* xit, nonnisi tria cubicula reperire erat: quam *In 1. Tim. 4.* structuram mystice exponens Augustinus ait, *Marrimo-* triplicem Ecclesiae statum per vestigium *niun plum-* hanc fabricam designari, virginum, vidua- *bo, viduitas* rum, & conjugatorum. Theophylact. au- *argento,* tem in Epistolas Paulinas commentatus di- *virginitas* cit, matrimonium plumbo, viduitatem ar- *auro colla-* gento, virginitatem auro praestantissimo similem esse. Primum quidem plumbo, quia onus grave est, & iugum durissimum, matrimonium: continentes autem argento, eo quod, ut argentum plumbo praestat: hi prioribus digniores sunt, & liberiores virginitatem deniq; auro, quia quemadmodum aurum caeteris metallis dominatur, ita virginalis status nobilissimus sit & praestantissimus, ac velut omnium Ecclesiae statuum princeps.

Oeconomus Pharaonis somnia sua Iosepho, eisdem detento carceribus, enarrans refert: *Videbam coram me vitem, in qua erant tres propagines.* Ecclesia autem in Evangelio vinea comparatur, cuius tres propagines esse dixerim tres illos status, virginitatem scilicet, viduitatem, & coniugium, quae sese per omnia diffundentes, mirum in modum excreverunt, caelumque & terram multiplici factu complent.

Seminis Evangelici quarta pars cecidit in terram bonam, & ortum fecit fructum certissimum, sexagesimum, & tricesimum. Multiplex hic fructus, & in tres gradus distinctus, tres status hominum denotat, conjugatorum, viduorum, & caelibum, ut quidem exponit Hieronymus, & in Epistolis suis Athanasius. porro inter tres hos vitae Christianae status, matrimonium eminet, & honorem promeretur, velut opus Dei, quod ipse mirum in paradiso terrestri inter protoplastos instituit, quodque post quinque annorum millia Ecclesiae velut Sacramentum, & quidem magnum, ut Paulus appellat, tradidit: & quod hodie praesentia sua, dum nuptiis interest miraculorumque suorum primitiis, cohonefere voluit. Evangelium apud Ioannem legitur: *Nuptia facta sunt in Cana Galilaeae, & erat mater Iesu ibi* quas nuptias ut ipse digne dicendo velut epithalamio celebrem, primo de earum ferie, & dignitate matrimonij: deinde de miraculo agam, quo Dominas aquam in vinum mutavit: & duobus haece totam Evangelij seriem ac velut nucleum contineri putem.

Principio igitur non modica circa has nuptias difficultas oritur: nam plurimi disputantes curiosius inquirunt, quinam nonnulli hi sint coniuges, & in primis quisnam sponsus: & quamvis certi nihil hic statui possent, putarunt tamen multi, Ioannem Evangelistam fuisse: nam quandoquidem Deipara, speculum castitatis honestatisque quae omnem turbam exorsa erat, & quietis amantissima, his nuptiis interfuit: inducimur ut credamus, contrahentes hos e cognatione illius fuisse. Eius opinionis est S. Hieronymus praefatione in Ioannem, Beda initio Evangelij huius, & Rupertus temporis sui scri-

ptor

1. *1. in*
2. *2.*
3. *4.*

ptor doctissimus, traditq; communem hanc
pene omnium scriptorum sententiam esse:
hos sequitur Thomas, Caietan. Sorus, Ioan-
nes Maior, Ludolphus, Eckius, Dion. Car-
thuf. S. Bonaventura, Antonius, Lyraus, &
alij innumeri.

Hæc opi-
nio refelli-
tur.
Mat. 4. &
Maro. 1.

At nullam hæc opinio veri speciem ha-
bet, nec ullis potest rationibus stabiliri. Pri-
mo, quod, vt bene Maldonatus firmissimis
hanc opinionem rationibus conuincens,
ait: Ioannes non esset Cananæus: qui cum
nuptiæ hæc celebrarentur, à Christo iam ad
Apostolatium cum fratre vocatus erat, &
his non vt sponsus, sed Christi discipulus in-
tererat. Nam Christus vna cum discipulis
ad has vocatus fuit. Atqui Ioannes cum fra-
tre Iacobo inter primos Apostolos, vt ex Eu-
angelio manifestum redditur, vocatus est.
Secundo, omnes veteris Ecclesiæ Patres Io-
annem semper vt virginem habuerunt, &
firmiter semper ac constanter asseruere,
nunquam eum connubium iniisse, quod tes-
tatur Augustinus. Tertio, nuptiis his in-
terfuit Christus, vt matrimonium ratum
haberet, eiusque statum auctoritate sua
confirmaret; at, si matrimonium ratum hic
dissoluisset, Ioannem à matrimonio ad sui
sequelam vocando, matrimonium porius
reprobasse quam approbasse & stabilisse vi-
sus esset. Quarto, si Ioannes à connubij con-
tractu & matrimonio iam inito liber & so-
lucus fuisset, dicendum esset, eum, scæminæ
& omnibus valedicendo, statim à nuptiis
secutum esse Christum: at scriptum est, eum
non in domo nuptiali, sed ad mare Tiberia-
dis cum fratre Iacobo retia reficientem vo-
catum esse, vt è duobus mox citatis Euan-
gelistis manifestum est. Postremo, si Ioan-
nes hic sponsus egisset, dignum profecto
fuisset, ipsum ab Euangelistis litteris man-
dari, at nemo ne gry quidem vel apicem
hæc superre scripsit. Certum est igitur, nul-
la id dici ratione posse, multoque minus ab
aliquo magni nominis scriptore asseri aut
credi.

Lib. 8. ca. 30.
3. part. sum.
tit. 2. §. 5.

Nicephorus autem, longius adhuc à veri-
tate recedens; ait, harum nuptiarum spon-
sum Simonem genere Cananæum, fuisse:
Antoninus vero sponsam, ex aliorum sen-

tentia, Mariam Magdalenen, quæ quod
sponso & matrimonij vsu priuata esset,
illicitis se deinde & vagis amatoribus de-
dit, vitamque lubricam vixit. Sed omnia
hæc apocrypha sunt. Credibile tamen sit,
aliquam è Virginis cognatione, quæ ha-
ctenus cum illa virginitatem coluerat, ex-
stitisse, eo quod Deipara ad nuptias voca-
ta fuerit & Nazareth non nisi quinque mil-
liaribus à Cana, qui Galilææ vicus erat, ab-
esset.

Nuptia facta sunt in Cana, &c. Non est *Ioan. 2.*
autem necesse antiquitatem huc epularum
connubialium & nuptiarum ab vltima me-
moriam & prima origine adducere. Legi-
mus namque Laban in Lia & Rachelis nu-
ptiis epulum instituisse, multosque ami-
Epulum
corum, ad id conuocasse. Samsone quoque nuptiale in
vxorem ducente, instituit pater eius con-
Sacris litte-
niuium, quod in septimum diem extendit, ris notum.
& in quo varia propoſita fuere ænigma-
Gen. 29.
ta. Quis ignorat magnificentiam & lauti-
Iud. 14.
tias, quas Raguel in matrimonio filia para-
uit, quam Tobias iunior ducebat à Raguel *Tob. 9.*
uxori sua Anna dixit, vt institueret conui-
uium, & prepararet omnia, quæ in cibo erant
inter agentibus necessaria. Quas vero epulas
instruxit Assuerus Medorum Rex cum
Eiſtherem in coniugem adoptaret? *Iussit Eſth. 2.*
conuiuium preparari rex magnificentum; cunctis
principibus & seruis suis pro conuentione &
nuptiis *Eſther.* Christus quoque inter cate-
Matth. 22.
ras parabolas, vnam singillatim de nuptiis
habet, dicens, regnum cælorum simile esse
homini regi nuptias filio suo instruenti. In
Apocalypſi quoque illi beati prædicantur, *Apo. 19.*
qui ad cœnam nuptiarum Agni sunt voca-
ti. Hodie quoque nouum conuiuium in
Euangelio paratum contueor, in Cana Ga-
lilææ, ad quod Christus cum suis vocatus
venit.

At quoniam de nuptiis & matrimonio
mentio incidit, quinque hæresiarchas ma-
trimonium oppugnasse comperio, & in i-
circa matri-
psum iniuriosum fuisse. Primus fuit Saturni-
monium.
nus, vt tradit Irenæus lib. primo, capite vice-
1. Hæresis.
simo secundo, quem secutus est Marcion,
referente Hieronym. lib. prim. contra Ioui-
nianum; illius vestigia sectatus est Tatia-
nus,

nus, teste Epiphonio hæresi 46. Priscillianista, vt Adamura, vt refert August. lib. de hæresibus cap. vicefimo quinto. Qui vnanimiter asserunt nuptias esse malas, & matrimonium ob Adæ peccatum inuestum esse: eo quod in statu innocentia nullus matrimonij vsus esset, hominumque creatio & propagatio diuino auxilio, non vero per corporum coniunctionem fieret. At Christus hanc hodie reipsa hæresim iugulat & refellit, cum nuptiis interesse, easque miraculorum primitiis condecorare voluit.

2. Secunda, fuit Montanistarum, qui secundas nuptias veritas esse credere: tolerabant quidem eos qui semel matrimonium contraherent; ad secundum vero conuolant, penitus à communione sua reiciebant, quos specioso quodam titulo adulterium velare dicebant, imo ab adulteris ne minimum differre: sed non capiebant illi Scripturæ sensum, cum dicit: *Si dormierit vir eius, cui vult nubat, tantum in Domino.* Et alibi multo manifestius: *Volo immiores viduas nubere, filios procreare, matres familias esse.*
3. Tertia, Armenorum, & Lutheri, qui negant matrimonium Sacramentum esse, ac proinde vllam per ipsius contractionem sponsis gratiam conferri. Quos refellit Apostolus Paulus, qui ipsum Sacramentum, & quidem è magnis & primis esse ait: *Sacramentum hoc manum est, dico autem, in Christo, & in Ecclesia.* Et in Epist. ad Hebræos: *Honorabile conubium in omnibus, & thorus immaculatus.*
4. Quarta, fuit eorum, qui credebant matrimonium & coniugium iam initum, volentibus & consentientibus coniugatis, vti sponte & voluntarie coaluerant & conuenerant: ita & dissolui posse: idque præter voluntatem Christi, qui apud Mattheum ait: *Quod Deus coniunxit, homo non separet.* Et Apostoli sententia, dum ad Corinthios scribit: *Mulier alligata est legi, quanto tempore vir eius vivit.*
5. Quinta hæresis, est Ioviniani, qui matrimonium virginitati anteponebat, virginumque meritis, conjugatorum merita, æquiparabat;

quem S. Hieronymus doctissime iuxta ac validissime confutans iugulauit, & clarius & paucioribus verbis Apostolus, loco superius citato, *Qui matrimonio iungit virginem suam, benefacit, & qui non iungit, melius facit.* Quidquid demum sit, nuptiæ ex se honorabiles sunt, quas & Dominus ac Redemptor noster Christus hodie præsentia & miraculis ornare dignatus est.

Porto contra priores illos hæreticos dicendum, Deum solum sanctissimæ matrimonij copulæ auctorem & institutorem esse auctorem, & ipsum primos nostros parentes in paradiso iunxisse, Adamoque occultos quosdam erga eum igniculos indidisse, dum diceret: *Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea.* Vnde coniugati facile perspicere poterunt, quantus inter illos vigere debeat amor & concordia; honesta tamen, licet extrema. Nam quamuis liberi parentes suos diligere Dei iussu teneantur, & quidem amore quodam singulari, maiorem tamen dilectionem erga uxorem vir demonstrat necesse est, quam ex toto corde diligere, & vterumque se amare fouereque teneatur. Vnde in Genesi legitur: *Propter hanc relinquet homo patrem & matrem, & adheret uxori suæ.* Eodem illam amore prosequatur oportet, quo Christus dilectam sibi Ecclesiam profectus est, in cuius gratiam mortem amarissimam oppetiit. Vnde Apostolus: *Viri diligitis uxores vestras, non quidem amore quodam ficto & mentito, vt Sichimitarum princeps Dinam; non fucato & assentatorio, vt Sampson Dalilam; non ob cupiditatem, quæstum, dotes optimas, honoresque, quos per eandem obtinere contenditis, vt Adonias Abisai Sunamidem; non amore illicito, & lasciuo, & carnali, vt septem mariti priores Saram; sed ex toto corde & anima, sicut Christus dilexit Ecclesiam.*

Notat in hoc propositum Magister sententiarum, sceminam à Deo non è capite, ne fortasse superbiens & insolentior facta, aduersus maritum insurgeret, eiq; dominaretur; nec etiam è pedibus, ne maritus eam pedibus protereret, & mancipij loco haberet, formata sed è costa sinistra, quæ haud procul à corde abest,

abest, formatam esse; quo maritus eam ut comparem, suis eductam membris, ac velut alterum se & sui partem diligeret. Vtque amor hic manifestior foret, Deus cum diuersa Adamum & Euaem materia componere potuisset, & vnum habens, siamilla & quidem mixta, amborumque corpora inter se diuersa ac diuersimode formare; nihil fecit huiusmodi: sed ne qua inter vtrumque diuisionis & dissensionis occasio nasceretur, non nisi vnum conderet voluit, e quo partem traxit, & quidem cordi proximam, e qua foeminam composuit, vt iuxta Scripturam non nisi vnum corpus & vna caro, & duo in carne vna forent.

Egregia
veterum
opinio.

Hinc putarunt veteres, vt bene Plato in Symposiis ait: Deos iam inde à mundi primordio, homini duplicia membra attribuisse, non vero singula, vt modo habere eum videmus, sed bicipitem, quadrimanum & quadrupedem. at quoniam superbia elatus insolentius se gerebat, hinc deos hominem diuisisse, & ex vno fecisse duos. Atque hanc esse rationem putant, cur sit aliquod semper in amore discrimen, & hunc plus, illum vero minus diligamus quasi diligendo illam partem, qua nobis olim ablata fuit queramus, & inuentam vt nos ipsos amemus. Et quamuis hoc fabulosum sit, quam proxime tamen alludit ad id quod dicere cœperamus. Deum scilicet hominem quodammodo geminum formasse, & corpore ex vno duo constituisse subiecta. Atque ideo quandoquidem coniugati, duo in carne vna sint, & foemina non nisi viri membrum sit & caro; proculdubio se mutuo fouere, & singulari quodam amore prosequi debent.

Dæmon cum Iob Prophetae substantiam demoliretur & destrueret, nihil omnino inconcussum & intactum, præter coniugem eius, reliquit: honorem & gloriam ei abtulit, infamem penitus reddens; bona possessionesque succendit & euertit, inopiam extremam causatus, in corpus quoque illius sauiit, vlcere equo pessimo percutiens: vxori tamen illius pepercit. Dici quidem posset, intactam illam relictam, vt viro deinde reprobraret, & afflictio insularer: sed longe alia subest ratio, voluisse scilicet Deum, hic a-

moris coniugalis exemplum dare: ita nam- Insignis que cum Satana Iob cribrare expetente conceptus Deus conuenerat, *Verumtamen animam illius ex afflictio- serua.* Quamobrem cum vxor animæ viri diuisionibus. midium sit, eam, vt vitam suam, diligere & Iob. 2. amare teneretur. Ideo nimirum vxorem immunem reliquit, quod Iob eadem extincta, superuivere minime potuisset, sed vno anime dimidio ablato, facile alterum concidisset.

Ecclesiasticus tria sibi placere, Deoque & Eccl. 2. hominibus probari ait, concordiam nimirum fratrum, amorem proximorum, & maritum xime coniugum consensum. *In tribus placitum est spiritui meo, qua sunt probata coram Deo* consentire. *Et hominibus: concordia fratrum & amor proximorum, Et vir & mulier bene sibi consentientes.* Quando enim vir & vxor inter se dissentiunt, rixantur, & litigant; eandem nunquam poterunt viam insistere: sed non secus ac duo inimici sibi inuicem connexi, aut duo malefici eadem catena colligati, diuersum spirabunt.

Tanta Mezentij tyranni immanitas & Mezentij scruitias erat, vt, quo miseris affligeret & crudelitas. cruciaret magis, mortuorum corporibus, vt tradit in Emblematis Alciatus, viuos superalligaret, vt ita sensim terentimo odore & memphyri enecarentur, longoque cruciatu exanimarentur. Audite quid de eodem scripserit Maro:

Corpora corporibus iungebat mortua viuis.

At non minus coniugatorum inter se dissentientium, assidueque rixantium est supplicium. Quis enim non existimet amarum & triste, duos eodem attellatos iugo, eodem cubantes lecto, eadem gaudentes mensa, iisdem commorantes ædibus, sese mutuo odio plusquam Vatiniario prosequi, & alterum alterius necem optare: an non hoc est, corpora viuorum atterere mortuis, & crudelissima tyrannidis imago?

E contra, mutuo coniugum amore & concordia nihil iucundius aut suauius, quem Leonis Byzantij dictum. admodum, vt dicere cœperamus, nihil dissensionis & discordia eorumdem odiosius, Leo Byzantius Philosophus, & orator celeberrimus, obesus aliquin & aqualiculum prominenter gestans, cum ad Athenienses

ses legatus missus esset, seditionem quandam popularem & turbas civiles eloquentia sua cohibiturus, mox ut legationis suae capita enarraret, omnibus risum ob enorme abdomen mouit; sed ipse a ludicris seriorum occasionem captans, dicere coepit: Quanam vobis risus causa, o Athenienses? an quod me pinguem & distento rideatis ventre? sed audite, est mihi domi vxor, quam cum quoad pinguedinem ipse non sum conferendus, utpote quae me triplo sit pinguior; ambos tamen vnus facillime lectus capit, eum eadem volumus & sentimus; sed dum alter ab altero dissentit, ipsa hanc, & ego illam viam insisto, integra nos vix capiat domus. Quo dicto Atheniensibus persuasit, ut pacem inirent, turbas & seditiones cohiberent, populusque cum magistratu in gratiam rediret. Atque haec omnia occasione nuptiarum in Cana Galilaeae celebratarum.

Matrimonium durum onus.

Ac, veluti nihil matrimonio iucundius aut suauius, ita eodem nihil grauius, aut durius; quippe cum quo nullum onus aut iugum comparandum videatur, si spiritualia & pietatem quam impedire plerumque solet, consideremus. Recordemini hic obsecro parabola Euangelicae, in qua varij ad nuptias vocati describuntur; at cum multis excusarent, nullus tamen ait, se ire nolle, sed solus ille qui vxorem duxerat: *Vxorem duxi, & ideo non possum ire.* Deinde iam ab ipso mundi exordio de vxore dictum quidem est: *Quamobrem relinquet homo patrem suum & matrem suam, & adhaerebit vxori suae.* At hodie pro pudor! multi ut vxoribus placeant & adhaereant, non solum parentes, sed DEVM, optimum maximum parentem relinquunt. Idcirco prudenter admodum fecisse censo sponsos hosce Caneas, dum CHRISTVM eiusque Matrem vna cum Apostolis, ad nuptias vocarunt.

Tom. 2. lib. 3. hares. 78. Ioseph non interest his nuptijs.

Notandum autem, Iosephi nutritij Christi, nullam hic mentionem fieri, quem Epiphanius iam dudum obiisse censet, eo quod nec hoc in loco, nec in alijs vlla eius amplius habeatur mentio; qui si vixisset, sine illo Deipara ad nuptias sola non concessisset: creditque hic eum auctor statim post

duodecimum Christi annum, aut non multo post defunctum, quae & communis aliorum sententia est. Christus nihilominus & gloriosa eius mater ad nuptias vocati sunt.

Discant hic qui matrimonium contrahere volunt, vxoremque honestam, moratam, & prudentem ducere; caelestes omnes & IESVM ipsum ad nuptias vocandos. Hanc ob rem notat Rupert. in cap. secundum Genes. Deum, quo Eua crearet, Adamo somnum quendam placidum, omnia membra illius irrigantem, immisisse; id est, extra mentis statum & extra se rapuisse: quo designat, illum qui vxorem sibi seligere & ducere conatur, oculos & sensus exteriores ocludere debere, & solum Deum intueri; Deum deinde Adamo eandem dedisse: bona enim vxor donum Dei est; utque matrimonium auspiciato & bonis, ut aiunt, auibz contrahatur, a Dei manu & directione vxor sumenda. Vnde Salomon in Prouerbis: *Donus & diuitia dantur a parentibus, a Domino autem proprie vxor prudens.*

IV. Christus ad nuptias & sponsalia inuitandus.

Antequam igitur vxor ducatur, non forma illa exterior & venustas spectanda, ut filij Seth fecere, qui filiarum Cain pulchritudine inescati & transuersum acti, gigantes procreauerunt, ob quorum nequitiam diluuius orbis vniuersus obrutus perit. Non sunt etiam ducendae quae pigmentis & odoramentis exoticis formam adulterant & purpurisant, luxum vestium consecantur, Orientis diuitias fronte & capillitio turrito praeferrunt; ut magno suo damno fecit Esau, qui duxit quas parentes eius ob fastum & superbiam, ferre non poterant. Non denique externa & alienigena, aut alterius religionis, ut infelix Samson, qui Dalila amonibus impediens expedire se non valuit, sed interitum & suum & populi Israel duxit. Quae omnia damna, ut quis euitet, Christum & Deiparam ad nuptias ac sponsalia inuitet.

Gen. 6.

Gen. 28.

Quo enim matrimonium bene feliciterque succedat, Christus praeter ceteris & ante omnes ad nuptias vocandus: tunc vero inuitatus ad nuptias dicitur, cum ipse velut praecipuus matrimonij finis & scopus praefigitur. Id est, quando quis vxorem ducit, quo

Christus praeter ceteris ad nuptias vocandus.

quo melius Deo seruiat, eiusque legem ob-
seruet, eadem quo natura satisfaciatur, & for-
nicationem ac libidinem omnem excludat,
vrendo. At si auaritiā & Plurimū ante om-
nes inuitemus, si pulchritudinem, volu-
ptates carnales, & delicias spectemus, easque
ambimus prae reliquis, nihil ab his matrimo-
nii nuptiisque boni sperandum est. Testis
sit Sara, quae septem quidem maritos ha-
buit, sed his a dæmonio interfectis, virgo &
illibata tandem Tobiae coniuncta est, quod
velut equus & mulus ad eam accessissent, so-
liusque pulchritudinis & diuitiarum intuitu
illam duxissent.

Tob. 6. 7. 8.

Felix copu-
la, quam
Christus
copulat.

Felix profecto fortunatumque illud vere
dici matrimonium potest, quod a Deo prin-
cipium habet; at infelix & detestandum, ad
quod dæmon ante alios inuitatur; quale il-
lud censendum, quod barbarorum ritu, ob-
solum delectationem sensualem, corporeas-
que voluptates contrahitur. Talia Chris-
tianos detestari & abhorere par est, utpote
Christiano nomine indigna, Deoque inuisa:
quod sponsa sua Tobias iunior hisce verbis
representabat: *Filius quippe Sanctorum sumus,*
patres nostri & maiores sanctitate vitae fue-
re celebres; ideo, non possumus ita coniungi sic-
ut gentes, quae ignorat Deum, nihilque praeter
voluptatem deliciasque corporis brutorum
instar spectant. Deum quoque deinde, ut
coepa secundaret precatus, ait: *Et tu Domine*
scis, quia non luxuria causa accipio sororem
meam coniugem, sed sola pesseritatis dilectione,
in qua benedicatur nomen tuum in secula seculorum.
Hoc scilicet erat Christum ad nuptias
vocare.

Tob. 8.

vid.

Sola virtus
in cōubijs
spectanda.
Gen. 2. 4.

Tunc autem Christus ad nuptias vocari
dicitur, & felix illud matrimonium & auspici-
um conseruetur, cum sola virtus tam in viro
quam femina, non vero dos, forma, nec di-
uitiae spectantur. Eleazer oeconomicus domus
Abraham, cum parentibus Rebeccae, de cō-
nubio inter Isaac & illam iacundo tractans,
hunc in modum locutus est: *Domine bene-*
dixit domino meo valde, & magnificatus est, de-
dit ei oves, & boves, argentum & aurum, &c.
Primo ecce cum Deo gratum, & ab eo bene-
dictum ait, antequam de diuitiis, & opib. ser-
monem instituat. Heu quam vestra ca-

ritas est, patres si vel animalia copulanda
sunt ad forum procreandum, soletis & pul-
cherrima & valentissima seligere; filias vero
vestras elocturi, matrimonioque copula-
turi, de genero probos, moratoque ne mini-
mum laboratis, nec filiis vestris nurus honestas
morigerasque quaritis. Hinc illa lacry-
mae, hinc illa familiae dedecora & exitia, hinc
carum ruina & pestis.

Non aliam Idololatriam Ioram regis, filii Impiae vxor.
Iosaphat, qui patri interfectis fratribus in res maritus
regnum successit, scriptura rationem reddit, ruinae causam.
quam sceleratae vxoris consilium suggestio- 4. Reg. 8.
nemque: *Filia quippe Achab erat vxor eius, &*
fecit malum in conspectu Domini. Adeo ut mi-
randum non sit: Ioram in idololatriam prop-
lapsus, vxore ad scelus extimulante, quod
a patre hauserat, & in maritum transfundere
satagebat. Achab quoque rex, mouente &
animante impia coniuge Iezabel, idolis im-
molauit, ea ductrice Prophetas occidit, &
veri Dei cultum regno Israel propulsare &
exterminare conatus est, *Concussit autem eum* 2. Reg. 12.
Iezabel vxor sua, & abominabilis factus est, in
tantum ut sequeretur idola quae seruauit Amor-
rhæi.

Christus igitur ad nuptias inuitandus, V.
Deusque orandus, antequam matrimonii co-
pula inest, quo bona eius auspicio ducta in pestilen-
que reperiri vxor queat: qui enim improbam tem vxore
& peruersam nactus est, nam ille perpetuo in-
cidit, per-
ferni tormenta etiam viuens experitur. Vnde petuum in-
Sapiens: *Commorari leoni & draconi platebit,* fenum ha-
quam habitare cum muliere nequam. Quanta bet.
igitur cura, & quanta anxietate bona qua-
renda est vxor, quot in ea dotes requiruntur,
quam multa examina facienda, ante-
quam ducatur. In quam rem notetis velim
verba illa Nathanis Prophetae, quibus Dau-
dem compellauit, & quibus allegorice vnam
vxoris probam dotem descripsit, cum illum
adulterij coargueret: *Pauper nihil habebat o-* 2. Reg. 12.
mnino praeter vnam ouem paruulam, quam
emerat & nutriuit, & qua creuerat apud eum
cum filius eius, simul de pane illius comedens, &
de calice illius bibens, & in sinu eius dormiens,
eratque illi sicut filia. Vocat ecce Vna vxorem,
ouem: ouis enim sit oportet, quae cumq; bo-
na dici vxor velit, id est, dulcis, mansueta,
omnem

omnem exolatam & clamorem, marito, velut ouis pastori, obsequens: hanc vicissim, maritus velut ouiculam suam habeat, seruet, nutriat, custodiat, & ut filiam diligit, necesse est.

Ecl. 26.

Bene idcirco mihi dixisse visus est Sapiens, dum ait: *Gratia super gratiam mulier, sancta & pudorata.* Perinde ac si dixisset: Nulla maior viro obtingere hac in vita felicitas potest, quam si honestam, castam, probamque uxorem nanciscatur: insignis quidem uxoris dos est sanctitas & probitas, ac omnium præstantissima, cum castitatem colit, pudorem amat, omnemque perperam quid de se cogitandi occasionem præscindit. Quã dotem veteres exprimere conati, dupliciter, teste Eustathio castitatem depinxere: quas pudicitia: imagines si honestæ matronæ diligenter intuerentur, nunquam eandem læderent, sed inuiolatam illibatamque conferuarent.

Eustath. li. 2. de Ismenis.

Mulierum honestas & castitas depicta dupliciter.

Pingebant primo mulierem sermo omnigenis è floribus præter rosam contexto redimitam, reti velut teste amictam, quod & facta dupliciter, quo emblemate honestatem pudicitiamque matronalem exprimere volebant; quam quidem omnes gratiæ charismataque, omnesque cogitari possunt perfectiones decent, præter illas quæ Venerem, cui rosa sacra, spirans, & honori maculam adspargunt.

Aliud schema erat huiusmodi. Mulier scilicet gemmis & pretiosis lapidibus ornata, cuius in fronte pyropus quidem instar solis radiabat, sed quæ veste vilissima ad imos usque pedes dimissa cooperiebatur. Docet hoc, diuitias quas habere matronam conuenit, non in vestium luxu, sed in animo menteque exornanda consistere: adeo ut, quamuis modesta vilique veste vtatur, caput tamen ipsum aliquod ornamentum præferat. Pedes quoque tegat oportet, id est, raro in publicum, præter necessitatem prodeat, domi autem assidua sit & frequens; atque hinc fida viro coniux agnosci potest. Et hæc quidem hætenus occasione nuptiarum, ad quas hic Christus vocatus scribitur.

Mirum profecto, Christum, qui omnes delicias contemnendas docebat, lacrymas stus cum vice diligebat, penitentiam nullo non discipulis tempore prædicabat, cum discipulis ad nuptias concedere. Castigare scilicet & reprehendere voluit eos, qui dum deliciarum & conuiuii loca viros sanctissimos adire vident: quamprimum offenduntur, & scandalizantur; cum tamen conuiuia & nuptiæ velut trutina & lapis Lydius sint, ad quæ eorum vitæ sanctimonia modestiæque examinetur, & in quibus qui vere spirituales sunt & temperantiam vere confectantur dignosci queunt. In Missæ enim sacrificio, aut Cathedrali aliquem in lachrymas resoluui, mirandum non est; sed in nuptiis sobrietatem & modestiam ostendere, Christianamque grauitatem in locis publicis, apud externos & ignotos, præ se ferre, hoc vero magni & diuini cuiusdam hominis esse, communi omnium iudicio censetur.

Quod Sapientia de se apud Salomonem ait: *In plateis sicut cinnamomum & balsamum aromatizans odorem dedi,* ad literam de eo quod sapientia in sapiente operari consueuit, capiendum est. Legitimus autem & genuinus horum verborum sensus est, in istos spirituales, quos sapientia cælestis in omnibus actionibus dirigit, in locis maxime suspectis, & in quibus maior peccandi occasio, maiorem virtutum, deuotionis, modestiæ, continentiaque suæ odorem diffundere, qui omnium nases feriat, coique gratos & spectabiles efficiat.

Christus quoque ad nuptias inuitatus venit, ut nos edoceret, eos potissimum ad nuptias epulumque connubiale inuitare, qui modestiam amant, & virtutes confectantur; idque in honorem sacramenti Matrimonij. Quod figurate expressit in Deuteronomio *DEVS. Comedes coram Domino Deo tuo, & epulaberis tu & domus tua, & Leuita qui intra portas tuas est, caue, ne derelinquas eum.* Lex nimirum volebat, ut seculares aliquem semper Leuitam, aut sacerdotem mensæ adhiberent suæ, qui eos erudiret, Dei cultum edoceret, vel fortasse ut intemperantibus & dissolutis modestiæ temperantiæque

Honestæ & probæ viros ad nuptias vocare oportet. *Deut. 14.*

excm-

exemplum foret, ac ne ebrietas locum haberet & crapula, prospiceret. Quod ut nos edoceret filius Dei, hodie cum discipulis ad nuptias venit.

Molti
Christum
ad lachry-
mas, pauci
ad nuptias
inuitant.

Psal. 77.

Notandum hic interea, plurimos Christum ad lacrymas, luctum, exequiasque inuitare, id est ad eum confugere dum morbo affliguntur, vel in mortis periculo versantur, at paucos eum ad nuptias, id est, dum prospera omnia succedunt, omnia ad votum stant, vocare. Atque hoc notat in Israelitis Psalmographus: *Cum occideret eos querebant eum; & reuertebantur; & diluculo veniebant ad eum; at cum latior fortuna arderet, cum successu prospero latebantur: Ingrassatus est dilectus, & recalcitrauit, ingrassatus, impinguentis dereliquit Deum factorem suum; & recessit a Deo salutari suo. verum quicumque salutis suae studiosus, omnibus in occasionibus & vbique Deum inuitet, tam ad nuptias, quam ad funera; tam in prosperitate quam aduersitate, ut faciebat Propheta regius, qui de se testatur: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo: ait in omni tempore, insinuas Deum tam in lacris quam in tristibus inuocandum & benedicendum. At nimis his nuptiis innotati sumus, iam de miraculo quo eadem insignita fuere loquendum, de conuersione inquam aquarum in vinum, quae & altera concionis huius pars est: Deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum, vinum non habent.**

Ioan. 3.

In mundi
huius nu-
ptiis ne-
mo satiari
potest.

Cum igitur Christus una cum matre sua & discipulis his nuptiis interesset, vinum deficere coepit; quamobrè Maria, mater misericordiae, coniugatorum sortem miserata, eorumque honoris studiosissima, cognita filij potentia ab eodem petiit, ut praesenti eorum inopia & padori succurreret Defecit igitur vinum. Allegorice defectum hunc expositurus, dico vinum voluptatum ac deliciarum symbolum esse, & per has nuptias mundi huius conuiuia & epulas designari. Mundus hic, Auditores, multas quidem nuptias instruit, & conuiuia parat sumptuosissima, at semper in iisdem vinum deficit, meta in iisdem esse nequit satietas, nullaque perfecta laetitia aut voluptas; quae si aliqua sit, non nisi exigua admodum, quaeque breui

Tom. 1. Pars. Hymenaeus.

& in momento intercidat: *Ducunt in bonis Iob. 21. dies suos ait Iob, & in puncto ad inferna descendunt. O miseriam! dicit vitam inuitam, vitamque nomine indignam! in gaudio nimirum bi-duo aut triduo agere; & in momento ad supplicia aeterna e quibus nunquam liberari dabitur, deuolui.*

Splendidum quidem mundus epulam Balthasar regi Babylonio instruit, sed quam primum coepit vinum deficere; mortem siquidem & regni ruinam intentat, viteque amissionem denuntiat. Laute quoque excipit gulonem illum Evangelicum, qui epulabatur quotidie splendide: sed vinum tandem etiam defecit; cum mortuus est, & sepultus in inferno. Denique omnes filios Iob in domo primogeniti voluptate perfundit, mille iis gaudia creat, epulantur, iucundantur, risus & laetitia locum habent; sed heu! mox vinum defecit mutante nempe aere, tempestatibusque validis quatuor domus angulos concurentibus illa ad terram corruit, omnes repentina ruina opprimens, itaque omnis Iob posteritatis spes, quam in filiis habebat, misere extincta est. Quia & in nuptiis his Evangelicis deficere vinum coepit.

Dan. 5.

Luc. 16.

Iob. 1.

Deficiente vino. O inopem, & mendicam VI. mundum! omnia ipsi defunt, & tamen omnia habere se iactitat. Deest imprimis panis, Omnia quem deesse sibi conquestus Saul, ait puer mundo: *Panis deficit in cisternis nostris. Vix inter-* defunt. dum ipsi aqua frigida suppetit, ut in libro 1. Reg. 9. *Tosue legitur: Defecerunt aqua Iordanis; & in Ios. 4. obadio Bethuliam, defecerunt cisterna. dies Iud. 7. quosque saepenumero deficiunt, quod conquestus* Psal. 77. *Dauid rex: Defecerunt in vanitate dies eorum deficit interdum cor & anima, iuxta* Psal. 71. *querelam Psalmographi, deficit caro mea & cor meum. Peccatores aliquando etiam deficere incipient: Deficient peccatores a terra* Psal. 30. *ita ut non sint. vita quoque deficit & quaeritur, quae nimirum breuis & angusta, Deficit, ait Propheta, in dolore vita mea: sola auaritia & dolus nunquam illi deficiunt, sed quotidie augentur & inualescunt: Non deficit de plateis eius Esu, & dolus caelo autem nihil omnino deest, sed abundant & largissime ei cuncta suppetunt, quod his verbis in* *Euangelio testatur Dominus: Thesauri*

zate

est: vobis thesaurum non deficientem in celo.

Mundi vinum turbidum & infidum.

Psal. 74.

Daut. 32.

Præterquam vero, quod mundus adeo mendicus sit, ut in nuptiis eius vinum semper deficiat, ipsum quoque quod aliquatenus dat, vinum turbidum est, vappa, insipidum, & fæculentum. Vnde *Psal. Veruntamen fax eius non est exinanita, bibent omnes peccatores terra.* Vinum quoque acerbum & acidum, & felli draconum haud ab simile, *fel draconum vinum eorum*: at vinum interea noxiū & fumosum, ipsum nimirum, quod Noachos inebriat, eorumque pudenda reuelat. Vinum Sodomiticum, quo inebriatus Loth incestum committit. Vinum quod sacerdotibus olim ne gustarent ni mori vellent, vquerat Deus: *Vinum & omne quod inebriare potest, non biberitis, tu & filij tui, quando intrabit in tabernaculum testimonij, ne moriamini.* Quin & Nazaræis, cum votum Domino fecissent, vinum & omne quod inebriat interdixerat. *Vir siue mulier cum fecerint votum, & sanctificentur, & se & lucria Domino consecraverint, a vino & omni quod inebriare potest, abstinent.*

Gen. 9.

Gen. 19.

Leuit. 10.

Num. 6.

Vinū est, quod pellax & lenocinans mundus fœminis & filiabus propinat, quo eas inebriatas prostituat, & in interitum trahat; quale scelestus ille pararius & leno Holofernis Vagao, Iudith matronæ castissimæ sapientissimæq; propinavit: *Non veretur bona puella intrare ad Dominum meum, ut bibat vinum cum iucunditate.* Vinum quod scelesti & impij oppleti & quodammodo immeriti iustis detrahunt, eorumque vitam & agendationem explodunt: expertus ipsum testatur *Psal. 68.* *Aduersum me loquebantur, qui sedebant in porta, & in me psallebant, qui bibebant vinum.* Vinum denique, quod in Canticis sponsa reiiciens dicebat: *Meliora sunt vbera tua vino*, id est, consolationum ruzarum ambrosia & lac, & omne, meliora sunt magisq; reficiunt, quam omnes omnino mundi voluptates vnam in locum coaceruata.

Judith.

Psal. 68.

Cant. 1.

Virgo Dei- para filium nostrum descendamus; Deipara viso vnum rogat, ut vi- deficere, sponforum fortem m- serata, filium ai defectui, adiit, quem maximæq; virtutis & omni-

rentem esse nouerat, ut huic inopia honeste prospiciat consuleret, videretq; nequa conjugatis hinc oriretur infamia; quare placidis & benignis ad eum verbis vsa ait: *Vinum non habent.* Perinde ac si dicere voluisset: Ecce, qui nos ex amicitia & in grati animi signum ad nuptias vocarunt, vinum non habent, si modo velis, potes namque, eorum inopia tua omnipotentia succurrere, vtrumque tibi magnopere deuinxeris, si vero auxiliari detrectes, infamiam non modicam adibit, & confundentur coram omnibus contumix. **VII.** *Ioan. 1.* Materna postulatione audita Christus subitatus, & quasi indignabundus respondit: *Quid mihi, & tibi mulier, si is vinum defecerit? nihil hoc ad nos.*

Notandū hic, Deiparam non nisi secundo, in vniuerso Euangelij campo, mulieris nomine appellatam: primo *Lue. 1.* deinde *Ioan. 19.* nempe in his nuptiis; & sub cruce Christi: sed post partum illum gloriosum, decies & amplius *mater Iesu* audit. Filius autem hinc eam mulierem nominauit, non quod matris eam nomine indignam censeret, aut materno eam amore non prosequeretur; sed antonomastice, respiciendo nimirum ad verba illa Solomonis: *Mulierem fortem quis inueniet,* & ipse communiter se *filium hominis* dixit. **Matth. 13.**

fuere tamē hæretici qui ex hoc loco astruere conati sunt, Christum non habuisse verum corpus, quale hoc nostrum est; inter quos fuere Montanistæ, Valentiniani, Manichæi, & alij, sed cum hoc responso Deiparam, ut matrem non agnouisse; quasi dixisset: *Nihil mihi tecum commune est, & mulier, nec te ut matrem meam agnosco.* Testatur hoc Origenes & Augustinus.

At communis veterum & nuperorum interpretum sententia est, Christum hac loquendi ratione verū se Deum esse declarare voluisse; & nō humana, sed diuina potentia miracula edere: simulq; matrem leuiter reprehendendo ostendisse, se non ut puerum hominem, id est in quantum mulieris filius, sed in quantum Deus, opera supersacralia parat; atque ita nihil se cum Maria habere commune. Ita siquidem hæc exponunt Origenes, Augustin. Gregor. Beda, Euthymius, alij; scæculi.

Aliam

Serm. 1. in
hac Euang.
v. 14.

Aliam porro viam inquit mellissus Bernard. putatque hic Christum, etiam ut hominem, locutum esse, & ita respondendo designare voluisse, se hactenus, antequam Patris missionem exequeretur, hominumque prædicationi & redemptioni inculcasset, ob quæ in mundum venerat, matri obremperasse, & ab illius autu ac directione pendisse; erat enim subditus illis; ut Evangelista ait: sed hodie aliam se viam ingredi coepisse, & officium, ad quod à Patre cœlesti hunc in mundum missus erat, aggredi; ac proinde nihil se amplius parentibus carnalibus obsequij debere, sed aliam vocem sequi, (vti & deinde Apostolus docuit) imo eodem vix nosse, dicendo: *Quid tibi & mihi mu-*

Serm. 2.

Rationes
cur Christus dure
matri responderit.
Tract. 9. in
Joannem.

Porro rationes, cur Christus dure & non ita benigæ aut placide matri responderit, variæ à SS. Patribus allegantur; sed vna è præcipuis fuit demonstrare eum voluisse, nihil se in operum sanctorum exercitio, mimulorum patratione, & Evangelij ad quam venerat prædicatione, eum matre habere commune. Hanc refert Augustin. dum ait: *Miraculum exigebat mater; at ille, tanquam non agnoscat viscera h. mana operaturus facta divina.* Doceat porro rudius hoc Christi responsum etiam in matrem carissimam, vicarios Iesu Christi in terra, Episcopos inquam, præfules, & sacerdotes, ne in conferendis dignitatibus & officiis, functionibusque quæ Ecclesiam concernunt, tam temporalibus quam spiritualibus, sanguinis & carnis intuitu affines & amicos, eosque quos mundus præferret dignioribus, & ob virtutem eruditionemque promeritis præponant. Ita sentit hoc Evangelium exponens Bernardus: *Docet ut ad Dominum conuersus simul, de carnali propinquitate minus simus solliciti.*

Serm. 2. in
hanc Do-
min.

Lib. 4. c. 3.

Hæc optime facere videtur, quod in Clemente Quarto laudibus celebrat Fulgosius. Habuerat hæc ante Pontificiam dignitatem & sacerdotium uxorem, cum Bononiæ ius Canonicum proficeretur, ex eaque duas suscepit filias, quas nondum elocauerat. quæ audito patrem ad summum Ecclesiæ apicem secutum, dorem patre dignam peti-

turæ ad eum venire; sed repulsam passæ sunt, dicente patre, Pontifici nullas filias esse, & proinde patrimonio, quod nactæ erant, contentas esse oportere: quare mœstæ domum reuersæ. Rarum profecto exemplum, at quo rarius, eo & admirabilius, & laudari dignius.

Referam hic etiam, quod in concionibus suis doctis iuxta ac zelosis retulit Philippus Post Pentecost. Die: tria nimirum cæcorum genera esse; *cost.* sunt enim quos scipio sustineat, sunt quos Tria cæco- carcellus, sunt & alij quos proles aut nepotes manu deducant: vade moralem sensum elira. eians ait totidem cæcorum, quoad oculos internos genera reperiri. Primi sunt, qui ad honores & dignitates mundanas euecti conspiciuntur, qui vt dignitatum pedum gestent, rationis limites perfringunt, & in illicita nefandaque impingunt. Qui à catello deducuntur, sunt caudicij & legulei illi forenses, qui prauo & illicito lucello excæcati, de lana caprina & asini vmbra vitiligium instaurant, & in tribunalibus instar canum latrando assidui sunt, nefandum esurienti manu lucrum velut corui captantes. Vltimi & omnium cæcissimi, sunt præfules & sacerdotes, qui quo nepotes, ne dicam liberos suos biterent, cæco quodam amore & affectu transuersum acti beneficia Ecclesiastica in eodem congerunt, eosque magno Ecclesiæ dispendio, rationis limites excedendo, dignitatibus & opimis sacerdotiis onerant: ita porro ducti in præcipitium & voraginem profundam ruent, in qua cæcitaris suæ pænas dabunt.

Infamiam Themistocles Atheniensis dux Themistocles non parvam sibi peperit, cum pro concione elis Apophidiceret: *Meam uxorem puer regis, vxor me, thegma Athenas ego; ergo Athenas puer meus dirigit.* At moraliter longe maiorem infamiam sibi accessit sacerdos & Præsul, maiusque sacrilegium committit, dū à nepotibus se duci patitur, affiniumque commodis promotionique cum sui infamia inuigilat, adeo, vt non ipsi, sed parentes & agnati, Ecclesiam regere videantur.

Ioannes Gerson regie vniuersitatis Parisiensis Cæcellarius dicere solebat; reū quam diu in loco sacro hæreret, à iudicibus & licitoribus comprehendi non posse, sed mor

Lib. de vita
contempla-
tione.

Deus abusu rerum & bonorum Ecclesiasticorum puniuit.

vt templo aut loco sacro egressus est, se a brachio eius in carcerem abducendi potestatem dari. Ad eundem etiam modum dico, beneficia & redditus Ecclesiasticos, bona malefactorum & peccatorum esse, Deo ab iis in remissionem expiationemque seclerum oblata; quæ cum in pios usus & opera sancta expenduntur, in Ecclesia velut in alylo manere censentur, ac vbi in profanos usus expenduntur; dum a finibus & consanguineis perperam conferuntur, dominos & sarrapas seculares Deus excitat, qui vel necessitate adacti, vel auaritia aestuantes, vel ministrorum diuinæ iustitiæ vice fungentes, dum eadem à loco sacro abducta vident, inuadunt, pessundant, inque proprium dominium conuertunt. Beatus igitur ter & amplius præfatus ille dicendus, qui saluatorem Christum imitando, dum Ecclesiæ res agitur, matrem non agnosci, etiam dum miracula patrandæ sunt, qualia hodie Christus edidit, aquam in vinum præstantissimum conuertendo, & sex hydrias eodem implendo.

Hoc die.

Christus & dem contigit die, diuersis licet temporibus, vinum in aquam conuertit, & à Magis adoratus est, & à Ioanne baptizatus. Ioan. 2.

simile.

Cæterum luculentum hoc miraculum eodem contigit die, diuersis licet temporibus, quo & reges, Oriente profecti Bethlehem uenere, Christum adoraturi, & Iesus à Ioanne in Iordane baptizatus est, quod etiam omnium eius miraculorum primum fuit, vt hac ratione potentiam & gloriam demonstraret, se sequi verum Dei filium ostenderet. Unde Ioannes: *Hoc fecit initium signorum Iesus; et manifestauit gloriam suam; non potuit signo aliquo euidentiori gloriam declarare suamque diuinitatem testatam facere, quam hoc ipso quod hic edidit. neque enim minor requiritur potentia ad aquam in vinum mirandam, quam ad vinum è nihilo producendum. Si enim factori præciperes, vt tibi vestem conficeret, nullam vero materiam è qua pararet afferres; an non quamprimum diceret, se è nihilo nihil efficere posse? Deinde si allato laxo diceres, vt è dura illa materia aptam tibi vestem concinnaret, an non eo quo prius modo responderet, se à lapide durissimo, non secus atque è nihilo, nihil omnino formare posse? Ad eundem modum dicendum, non minorem, ad aquam in vinum conuertendam, quam ad vinum è ni-*

hilo producendum, potentiam requirit.

Primitias autem miraculorum suorum Virginis matris precibus & postulatione inductus edidit; in quo eam Satan præuertere studuit, dum in deserto efficere conatus est, vt Redemptor saxa durissima in panes potentia sua conuerteret. Mirandum deinde, & simul notandum est, Christi miracula in Transubstantiatione cõpisse & in eadem, sanctissimam Eucharistiam instituendo, desinisse, hic aqua in vinum, illic vino in sanguinem illius transeûte. Vinum porro, quod hic ex aqua conuerterat, optimum & præstantissimum erat & sapidius eo, quod è torculari descenderat. quidquid enim Deus præbet & operatur, perfectissimum est. inuere hoc Architrachelinus volebat cum sponso diceret: *Tu uero seruasti bonum uinum usque adhuc; cæci quoque quibus oculorum postea usum reddidit, multo uidebant perspicacius, quam qui nullum in oculis detrimentum ex peti; claudi denique quos ambulare fecit, celerius & ocyus incedebant, quam quibus nullum in pedibus uitium fuerat.* vnde bene Propheta: *Salus sicut ceruus Isai. 38 elandus.*

Eadem his etiam opera considerate non prius Christum vinum meracum bibendum præbuisse, quam vinum nuptiarum defecisset; vt ostenderet tum demum Dei prouidentiam auxilium adferre, cum mundus ferre nequit: nec enim prius manna Israelitis cæliis præstitum, quam farina & alia Egypti defecissent. Deinde, tum Deum gaudia & solamina spiritus immittere solere, quando mundanæ deliciae voluptatesque seculi exhaustæ sunt, & deficiunt. Hinc meliora sunt *Exod. 16. ubera tua uino*, dicebat Amans illa sponsa, dilecti delictis ebria; id est, consolationum tuarum dulcedo omnem mundanarum deliciarum saporem superat & excedit; & ut infaans, qui solidiori uesci cibo nequit, lacte nutritur; ita quicumque deliciis cælestibus iam allueuit, & cui eadem sapiunt, omnem mundanam voluptatem repudiat ac spernit. Atque vt Israelitis tunc manna deficere cõpuit, cum terræ promissionis fructus gustarent; ita mox vt consolationes terrenas cõsectamur, cœlesti nobis manna deficiat, & alio.

VIII. Primum Christus miraculum matris precibus inductus edidit. Vinum hoc erat exquisitissimum.

Ioan. 2.

Exod. 16.

Canth.

alio refectis cibo diuina subtrahuntur solamina. suggestit hocce mihi Bernar. dū quodam in loco ait: *Praoccupatum secularibus desideria animum delectatio sancta declinat, nec misceri poterunt Vera Canis, aeterna caducis, spiritualia corporalibus, summa imis, ut patenter sapias, & qua sursum sunt, & qua super terram.*

Serm. 6. de
ascensione.

Christus
panem &
uinū mul-
tiplicauit.

Psalm. 9.

Cant. 1.

Ioan. 6.

Comment.
in Ioan.

Luc. vi.

Deniq; is ipse, qui diuina sua potētia hodie uinum multiplicat, suo etiam tempore Ioannis sexto, panem eiusque fragmenta multiplicabit, quo se patrem illum familias ostendat, qui uniuersis mundi incolis uelut domesticis, uinum & panem subministrat. In cuius rei signum, Sapientia aeterna domum & splendidum sibi epulum parasse dicitur, uinumq; miscuisse; *Sapientia adificauit sibi domum, posuit mensam, & miscuit uinum.* Sponsa quoque illa caelestis, quae hortos habebat fructibus refertissimos, habebat & vineas, quas uulpes suffodere & demoliri conabantur: *Capite uobis uulpes, quae demoliantur vineas.* Quibus omnibus inquit, Christum aeterni Patris sapientiam panem simul & uino omnes mundi incolas reficere, & pascere. Quoad uinum, euidentis hodie dat testimonium, dum sex hydrias capientes singulas metretas binas uel ternas, quae impleras, in uinum commutat, quae nostra metiendi ratione centum nonaginta uini pœula conficerent; tum ut extremae sp̄. forū inopia succurreret, tum uero ut largitatem potentiamque suam testatum faceret; uti & postea p̄. altit, cum quinq; hominum milia quinque panibus hordeaceis in deserto pauerit, ita ut ē reliquis decem sporta completerentur.

Augustinus sex hasce hydrias mystice exponens, per easdem lex mundi arates designari credit, & eas omnes aqua plenas, id est, oraculis de Iesu Christo, uerum quae a nemine comprehenderentur: tum uero aquam illam in uinum transiisse, cum deficientibus iam figuris ueritas affulsit, & oracula quae de Christo agebant, completa sunt & reuelata: unde Lucas de Christo ipso loquens ait: *Aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas.* Luculentum hoc igitur miraculum est, & nuptiae iucundissimae, quibus & vos recrea-

tos, & abunde refectos existimo; igitur tempus iam est ē mensa surgendi, tempus quo unusquisq; domum secedat.

Conclusio.

Quamobrem obsecro uos, conuiuae, qui huc epulo interfuisitis, singula ut eiusdem fercula menti insculpatis: discite, inquam, hoc ex Euangelio, Matrimonij Sacramentum inter praecipua Ecclesiae Sacramenta recenseri, illius Christum auctorem esse, eumque nuptiis & conuiuii conjugali interesse uoluisse. Discite adhuc, quo bene & auspiciato matrimonium succedat, Christum imprimis ac deinde Deiparam & Apostolos ad nuptias inuitandos. Nolite autem peruersam illam mundanorū consuetudinem imitari, qui tibicines potius & cornicinas quam caeli ciues & amicos Dei inuitant. Recordamini ad haec diuini illius miraculi, quod in conjugatorum gratiam hodie Christus patrare dignatur, dum aquam in uinum transmutat. Mutauerat quidem olim Deus Pater, in pernicacia & obdurationis Pharaonica correptionem, aquas Aegypti in sanguinem; at filius eius ut eadem se pollere potestate declararet, aquas Canenses in uinum gratiam & beneficium collaturus; conuertit: Considerate igitur, ut necessitatibus nostris prospiciat, ut inopiae nostrae succurrat, ut, quamprimum ac mundus nos pra. inopia deserit, sua nobis prouidentia & auxilio subueniat.

Mundi in
nuptiis ce-
lebrandis
abusus.

Tu autem mundi Redemptor, mirabiliū opifex, admirabilis Sacramentorum auctor & institutor, uere connubiorum auspex & protector Christe, gratia illis tua hodie benedicere dignere, fauorem matrimonij contrahentibus ostende, nuptias nostras ad, tuo auspicio sponsalia peragantur; te auspice conuenta partes incant, omnia autē tuo dirige, conjugatos tuo benignus auxilio prosequere: quid namque sine tuo numine haberi auspicatum & foelix potest? nisi enim tu coeptra secundes, nulla affulgere potest prosperitas, sed perpetua dissensio & discordia coniuges excruciat, & ingens calamitas & perpetuum supplicium eos manet. At tu, o elementissime mitissimeq; Deus, in necessitatibus nostris auxiliator & sospitator, rebus in arctis spes & praesidiū, sancta tuam

providentiam. Ergo matrimonia coniugatosque demonstra, non patiaris quidquam tuis deesse, ac vinum honesti solaminis, lactisque Christianæ multiplica, ac delicias coniungi adauge. Præsta, inquam, Domine ut in iugo illo amoris, in mutua illa copula, corporumque coniunctione non nisi amor, pax, amicitia, dilectio, & sincerus affectus reperiantur, ut benedictionibus tuis hoc in mundo locupletati, & donati coniuges, tandem aliquando in cœlesti regione, in qua nullus de connubiis matrimoniisque est sermo, ubi neq; nubent, neq; nubentur, honorem & gloriam tibi sempiternam dare queant, ad quam qui aquam hodie mutare in vinum dignatus est, & cum Patre & Spiritu S. vivit & regnat in sæculorum sæcula deduce nos dignetur. Amen.

DOMINICA TERTIA POST EPIPHAN.

Partes.

- 1 Vanam gloriam esse noxiam.
- 2 Leporam insicere.
- 3 Breuem orationem esse efficacem.
- 4 Humilem situm orantis multum prodesse.
- 5 Iesum cito sanare.
- 6 Ad sacerdotes remittere.
- 7 Ingratitudinem Deo odibilem esse.

Domine, silyu, pates me mundare. Matth. 8.

FIGURA.

4. Reg. 5.

ELISAVS Propheta Dei mundavit olim in veteri lege Naaman Syrum Purpurgum, quem lepra infecerat: hodie vero omnium Prophetarum rex ac Dominus Christus pauperem leprosum pristino nitore restituit, Vtrinque mundatio, sed cum aliquo tamen discrimine coniuncta: Elisavus alienigenam illum virtute Dei sanavit, Christus vero mendicum hunc propria auctoritate & potestate; Ille ad Iordanem, hic ad sacerdotes mittitur. Atqui hic Evangelij hodierni nucleus & princeps pars est, quam ut ad maiorem Dei gloriam, animarumque vestrarum salutem explicem, Sanctissimi Spiritus auxilium pre-

cibus gloriosa Deiparæ, & illius medianæ suffragio cunctis contendamus, ideoque omnes in genua prouolunt salutatione Angelicam salutemus. *Aus Maria.*

Inter cunctos virtutis hostes, honorumque operum antagonistas nullus deterior, magisque formidandus excogitari potest, quam inanis gloria, & vana quædam de habita vel exercita virtute præsumptio. Hanc nimirum Basil. opum spiritualium prædatricem, thesauri animæ direptricem appellat, multisque aliis eam nominibus describit, quæ & horrorem & admirationem audientibus affectant; ut tamen eadem sciatis, eius huc verba adducam: *Inanis gloria spiritualium opum est latro, blandus animarum hostis, sub mellis illita fraudis sua venena propinat, & poculum mortiferum porrigit.*

Equidem dum sanctissimi Præfulis hæc verba audio, genuinam mihi meretricis, de qua in Apocalypsi, audire descriptionem videor, quæ ostro & coccino circumdata, & aureo circumquaque rutilans, aureum manu poculum, sed abominatione & immunditia plenum, gestans omnibus tartareum & nefandum liquorum propinat. Quid enim inanis gloria aliud quam meretrix, pretiosis indura vestibus, ex honore & laude aliena contextis, aurea manu vasa, ut est, merita ac virtutes præferens, quæ deinde unicuique abominationibus referta sunt.

Ezechias rex quod arcas referasset, & thesauros Assyriorum legatis ostentasset, graviter à Propheta correptus poenas dedit, & post eum filius, qui una cum suis & congesto thesauro in Babylonem captivus abductus est. Dixit itaque Isaias, mala interminando, regno ex Ezechia: *Audi sermonem Domini, Ecce dies venient, & auferentur omnia quæ sunt in domo tua, & quæ condiderunt patres tui usque in diem hanc, in Babylonem, &c.* Assyrij hire præstant proxima nostrum, cui animæ nostræ thesaurum, opera, inquam, pia virtutesque ostentamus, cum laudari ob eadem & magnificari volumus, quæ vera sanctorum hominum peris est & exitium.

Manna, quo olim in deserto reficiebantur Israhelites, dū per diem sabbati custodiretur, Manna

I.
Vanæ gloriæ peris.

Vana gloria meretricis Apocalypso comparatur.

Apoc. 27.

Ezechias quod thesauris ostentasset.

4. Reg. 18.

ante.